

PREDICATORIULU

Sateanului Romanu.

FOIA BASERICÉSCA

pentru predici si articlii din sfer'a basericésca.

Striga cu taría si nu încetá
Cá trimbiti'a-ti inaltia vócea t'a!
Isaia c. 58 v. 1.

Predic'a XXXIX.

LA SANTIREA TEMELIEI UNEI BASERICI.

Predica premiata cu trei galbeni imp.

Si templulu lui Domnedieu s'au deschisu, si in
templulu lui s'au vediutu sêcriulu testamen-
tului sêu. **Apocalipsu c. XI. v. 19.**

De vomu petrece cu privirile nóstre I. m., paginile istoriei universale si a celei basericesci, si de vomu privi cu destula luare amente in descrierile facute in ele despre tempurile stravechi dupa zidirea acestei lume vediute, — ne vomu convinge predeplenu, cum-cà din începutu ómenii n'au avutu baserici întocmite pentru cultulu domnedieescu comunu; cì ei se inchináu lui Domnedieu singuriteci: pre câmpuri libere, si mai cu séma pre dâmburi si pre munti inalti, cugetandu cà aice ar' fi in cea mai mare apropiare de Domnedieu. Inse in tempurile mai tardie, candu au începutu ómenii a se inmultí, si a se aduná in societati si însociri, si a-si cladí locuintie statornice, au ziditu si altare, ba au si vediutu lips'a a avé si de acelea locuri sante, unde ar'

poté a-i aduce adoratiune si închinare Celui Préinaltu in comunu, si totu-odata a fi scutiti de arsiti'a sórelui, de ploi, de vânturi si de frigulu iernei.

Si asia au fundatu ómenii case menite spré servitiulu domnediescu, nesuindu-se a le impoporá cu o iscusita si deosebita frumsétia, cá asia pre-de-oparte se fie disclinite de locuintiele de tóte dílele ale lorú; ér' pre de alt'a a le face sí locasiuri vrednice de Domnedieu.

Cea mai vestita si mai pretiuita baserica seau locasiu dar' totu-odata si mai vechiu, fú redicatu de Moise pentru Israeliteni in desiertu — dupa ens'a'si porunc'a lui Domnedieu, carele s'au chiamatu cortulu legeri, si se portá dintr'unu locu in altulu. Dupa tipulu acestuí templu portativu a urdítu mai tardítu regele Solomonu in Jerusalemu pe muntele Moria unu templu statornicu si maretiu; dara densulu fú cu totulú resipitu prin Nabohodonazaru, carele a datu pre Judei in sclavia — robí'a — vavilonica. Dupa unu tempu de 70 de ani, candu Ciru a datu ingaduintia Judeiloru spre întórcere in patri'a lorú, s'au reziditu din nou acestu templu de Judei, carele s'au înfrumsetiatu inaintea venirei lui Christosu prin regele Irodu in celu mai stralucitu modu, inse éra s'au derimatu in anulu 71. dupa Christosu — precumu a predisu acésta insusi — prin Romani pentru vecie!

Pana-candu stá acestu templu de pre urma in Jerusalemu, l'au cercetatu insusi Isusu Christosu, si aice invetiá adese-ori elu pre poporulú, ce se aduná in elu, aice veniau si santií Apostoli, ba si crestinií cei de-antaiú se adunau aice la ruga; inse din tempulu candu a sevêrsítu Isusu Christosu intr'unu foisiuru a Jerusalemului sant'a taina a Eucharistiei, si a demantatu Apostoliloru sei, cá se se sevêrsiésca acésta in tóte vecurele viitóre, — de atunci se póte cu dreptulu acestu foisiuru numí: antai'a baserica crestinesca. Si dupa aredicarea santei taine a Eucharistiei se adunau Apostolii in atari foisióre seau case

private la ruga; in ele au primitu si pre spiritulu santu, si aice se comunicau si credentiosii. Mai tardu, candu s'a derimatu templulu din Jerusalem, si candu santii Apostoli s'au imprasciatu spre predicarea Evangheliei in tota lumea, ronduiáu in loculu, unde sosiau invetiáu cá se se adune laolalta toti credentiosii pentru serbarea santei taine a noului asiediamentu si pentru inchinarea Domnului in spiritu si adeveru. Pre tempulu persecutiuniloru (góneloru) au sevêrsitu inse crestinii domnedieescile servitie prin codri, in pustiuri, in vizunii, in crepaturile stânciloru, ba si in inchisori si bái. Si acêsta nu poteá fi intr'altu chipu, de óre-ce tartarulu necontenitu s'a infuriatu cu groza in contra relegiunei crestinesci, se atitiá cá foculu persecutare dupa persecutare, in cari Judeii cu pagánii se intreceau de a derimá casele domnedieesci, si a dá pre urmasii lui Christosu spre munci nesuferitorie si spre omorurele cele mai ingrozitorie. Dela veculu alu IV-lea, tocmai candu imperatii Romaniloru au inceputu a marturisi credenti'a crestinesca, carea erá mai preste totu pamentulu, intru atát'a s'au inmultitu si numerulu santei Baserici alui Christosu, in cátu dupa ace'a pana in dilele nóstre nu-numai cetatile au zidite baserici marétie, dara mai si fiesce-carele satu se bucura de baseric'a sa propria.

Din acêsta scurta desemnare despre intrebuintiarea basericeloru la cultulu comunu domnedieescu, este lucru invederatu, I. m., cum-cá edificiiile basericesci suntu destinate pentru scopuri deosebi religióse, si incependu-se zidirea unei baserici, este neaperatu de lipsa a pune mai antaiu, — in urm'a institutiuniloru crestinesci, — cari se datéza din asiediamentulu ss. Apostoli, — temeli'a si a o sfinti; — éra déca s'a finitu inceput'a urzitura si s'a aflatu — vrednica scopului hotaritu — se sfintiesce altarulu si edificiulu intregu, si din tempulu acel'a se numesce densulu: Templulu, Hramulu domnedieescu, Baserica.

Si éca dar' edificieile basericesci au devenitu cu desevevsire

loculu, unde credentiosii se aduna spre adorarea lui Domnedieu ; aice in sant'a baserica ne invetiamu dreptu a cunósce pre Domnedieu, aice ni se vaccinéza (tórna in sange) adeveturile religióse in animile credentiosiloru, in baserica ni se atítia, sustienu si intarescu sentiementele de veneratiune, de multiamire, de in-credere si de iubire catra Domnedieu. Basericele suntu loculu, unde cei nepotentiosi primescu taría, cei nefericiti — usiorare, si cei bantuiti prin valurile acestei lume, linisce sufletésca. Ele suntu loculu, unde resare speranti'a de buna resplatare pentru virtutea apasata, si unde se scergú lacrimile veduveloru si orfaniloru celoru necasiti. Basericele suntu loculu, unde se sevér-siescu cu solemnitate santele taine ale credentiei crestínesci, ca nu lipsesce nice unu minutu in viéti'a omenésca, in care base-ric'a lui Christosu ni-ar' detrage darurile sale. Baseric'a crestina primesce pre nou-nascutul copilasiu in sênulu seu mamescu, 'lu spala de pecatulu stramosiescu, si 'lu întaresce cu ungera santului miru in contra primesídiei de pecatu ; Ea ne curatiesce pre noi, déca amu fostu asia de nefericiti si amu intinatu de nou vestmentulu nevinovatiei primitu la santulu botezu ; in Ea se aduce, spre vecinic'a amentire a iubirei, jertfa neincrunzata a împacarei deseversíte a omului cu Domnedieu, carea jertfa D. Christosu o-a desemnatu si sigilatu pre lemnulu crucei pre mun-tele Golgot'a, vrëndu prin ea mantuirea neamului omenescu ; totu baseric'a dà totu-odata, sufletului nostru celui slabitu si sdruncinatu prin pecate pana vietiei de veci ; Ea revérsa preste cei casatoriti benecuvéntarea cerésca, si impartasiesce celoru, ce voiescu a intrá in cinulu preotiescu, potere si taría de a ímpleni detorintiele cele grele ; Ea intaresce pre omulu, carele se lupta cu feluritele slabitiuni si bóle, sí-i dà leacu tamaduatoriu pentru sufletu si trupu ; Baseric'a este loculu, unde invie si se întaresce duhulu iubirei fratiesci, între ómenii descliniti in viétia prin fe-liurimea nascerei, averei, cinului si a crescerei ; inse la tóte aceste

neasemenari nu privesce baseric'a: in ea suntu toti uniti prin un'a credentia, prin unu spiritu, si toti purcedu ca- tra un'a tîenta; in baserica toti trebue se ne umilimu in- aintea acelui'a, carele este uniculu preaintieleptu si prea- poternicu, si in contra carui'a noi, — toti ómenii, — tóte po- pórale si tóta lumea nimica nu potemu lucrá; aice se arata toti, cá filii unui'a si aceluiasi parente, „unu trupu sun- temu in Christosu, éra fiecarele unulu altui'a madulari“ (Rom. 12, 5); aice nu se cauta la desclinirea vred- niciei, aice precumu dice Apostolulu (càtr. Galat. 3, 28): „nu- sclavu, nice liberu, cì toti suntemu unulu in Christosu Isusu.“ — Baseric'a ne invétia mai incolo, I. m., cà noi se privimu mórtea de începutulu vietiei viitória, ne în- credentiéza despre nemorirea sufletului, arata resplátirea cea de apoi, pentru împlenirea virtutiloru si fapteloru bune. „Baseri- c'a este, — dupa invetiatur'a s. Joanu gura-de-auru (inv. 15. in epis. c. Evrei) palatulu marelui imperatu cerescu unde suntu de facia si ministréza angerii, unde se descuia insusi ceriulu, unde siede Christosu pe tronulu sêu, si unde suntu umplute tóte cu poterile cele netrupesci.“ „Baseric'a este, — in fine, precumu vorbesce Simeonu Tesaloniculu (cap. 28.) lo- culu, unde insusi Domnedieu lucréza, vindeca si mantuieste prin domnedieesculu seu daru.“

Si tóte aceste daruri le stapanesce sant'a baserica, si le revérsa asupr'a toturoru celoru adevérati inchinatori alui Chris- tosu. Oh! dar' cu totu dreptulu se urdímu si redicamu baserici, se zidimu case de ruga Domnului, fiindu-cà edificarea basericeii e unu lucru, prin carele se prémáresce celu Pré Inaltu in ceruri; este in asemenare cu fiecare altu opu, ce suntu ómeniloru cu anevoiá a se face; unu lucru de cea mai mare trebuintia, fa- cundu-lu pre omu moralu, sfintindu-lu si deschidîndu-i pridvorulu

acelui templu, care este templul înaltei marire alui Domnedieu!

Asia dara aceste gratie domnedieesci, si mai cu séma, neavendu locuitorii acestei comunităti pana acum'a baseric'a loru propria, ba aflandu-se ei in mare departare de baseric'a mama a Enoriei, si suferindu prin ace'a multe neplaceri, chiaru si celea mai jalnice lovituri, prin cari adese-ori erá atacata statornicia loru in privintia credentiei parentiesci, fiindu-cà inimiculu nu crutia cursele sale vicléne — au fostu motive miscatórie, cari sub conlucrarea si ajutoriulu Provedintiei au indemnatu pre acesti crestini buni a se ingrigi pentru edificarea propriei loru biserice. Si inca! Iubirea crestina, care dupa cuventeles. Apost. Pavelu: este cea mai mare virtute (I. Cor. 13, 13.), este legatur'a deseversirei, carea ne unesce intr'unu chipu strinsu unulu cu altulu, si carea este antai'a si de fruntea virtute (Col. 3, 14.) atâtu de tare au invapaiatu animele acestoru cucernici si iubitori de Domnedieu locuitori, in câtu au inceputu a lucrá, si vedí, astadi s'au pusu, prin chiamarea gratiei cerescului datatoriu alu toturor buuniloru, temeli'a si pétr'a unghiului in capulu altariului acestui multu doritu si mantuitoriu templu!

Cu adeveratu lucru frumosu si multu pretiutoriu!

Se fia deci densulu pentru Voi Iubiti locuitori crestini cea mai scumpa podóba in tóte tempurile! Se ve fia adeverat'a taría, column'a neclatita alu santei vóstre credentie, sigur'a anghira a sperantiei vóstre, si neviforatu adapostu alu iubirei vóstre!! Se ve sierbésca spre ajungerea mantuintiei sufleteloru vóstre, si portile iadului se nu-lu biruéscá!!

Inse ori-ce lucru, carele se incepe prin cuducitatea (slabitiunea) omenésca nu contine in sene totu-odata si deplén'a deseversire, cì-lu ajungu une-ori — in contenuarea lui si unele pedeci, venité din feliuritele slabitiuni si patimi — chiaru si a-

celoru mai curagiosi întreprindietori! Deci benevoiti iubitoru Ctitori si Incepatori ai acestei sante urzire, — privindu la cuventele Mantuitoriului, carele dice: unde sunt 2 seau 3 in numele mieu adunati, acolo sum si eu in mi-diuloculu loru, adeca cu iubirea si speranti'a catra Domnedieu — a remané cu statornicia la tóte si cele protivitórie lovituri ale sortii, ce le potu casiuná unele neajunsuri materiale, si nemargenit'a gratia alui Domnedieu va daruí fora indoéla cu mana larga tóta prisosinti'a; intocmai precumu vedeti, cà impodobesce atátu de frumosu crinii campului, si dà hrana paseriloru sboratórie, seau graindu cu s. Apost. Joanu: si Domnedieu va scerge tóta lacrim'a din ochi (Apocal. 7, 17). — Déca dar' veti continuá cu poteri unite si mai departe acésta claditura marétia, atunci de buna-séma se póte sperá, cum-cà in scurtu tempu 'si va inaltia acestu edificiu susu spre bolt'a ceriului cu fala si mandria turnurele sale infrumsetiate cu cruci, — cu acestu semnu alu mantuintiei si biruintiei; si dupa-ce va fi densulu dupa gatarea sa sfintitu prin Archipastoriulu diecesanu, — va si primí deplen'a sa insemnare si destinare si atunci voru fi uitate suferitele amaratiuni, necasuri, si animele vóstre, in momentulu acel'a cu buna-séma I. m. locuitori ai Atinintiei a-cestia, voru saltá de bucuria, cà dorinti'a vóstra cea mai fierbinte s'au implenit, si voi de acum'a poteti primí in propri'a vóstra baserica la fiacare tempu benecuventare si celelalte daruí a santei credentie, cà-ci astadi tocmai dupre cuventele s. Apost. Joanu (Apocl. 11, 19.): „templulu lui Domnedieus' au deschisu, si in templulu lui s'au vediutu secriulu testamentului sêu“. Si cu adeveru! intru acésta clipéla, la privirea acestui santu si maretiu templu, si mai alesu la prima adunarea vóstra de a-sevérei in comunu rugile lui Domnedieu, dintru adúncimea animelorú vóstre — veti intoná in audiulu toturoru innulu acelu angerescu, care 'lu audira pastorii

din înaltimea cerului, cându s'au coboritu Christosu fiulu lui Domnedieu pentru mântuirea neamului omenescu pre pamentu: „Marire intru cei de susu lui Domnedieu, si pre pamentu pace, între ómeni bunavoíre.“

In fine venu la tene înaltu-onorabila adunare, iubitoru amici si pré-stimati óspeti, carii ati înfrumusetiatu prin presentia vóstra astadi acésta solémna punere si sfintire a temeliei acestei biserici, si me adresezu catra a vóstra pietate — cucernicie —, catra a vóstra rêvna spre cas'a Domnului, si catra a vóstra bunavointia cu rugamintea cá se dáti locuitorilor acestor'a, carii numera cárn la 400 de suflete, si dorescu a avé propri'a loru biserica, unu spriginu, unu ajutoriu materialu órecare, — deci dara jertfite acum'a elemosin'a iubirei spre scopulu continuarei si împodobirei acestui edificiu, si domnediesculu Mântuitoriu, carele socote de bené si celu mai micu daru, — precumu cei doi fileri ai veduvei serace, jertfite din anima curata — va resplatí si vóue însutitu standu-ve intru ajutoriu toturorú întreprinderilor vóstre; inse locuitorilor de aici va impune acésta sacrificare — jertfire — facuta din partea vóstra — o detorentia santa: cá pre toti benefacatorii osérdiosi si buni se-i venereze cá pre nesce participatori la acestu lucru maiestosu si mântuitoriu, si totu-odata se voru rogá pentru ei cu sincera pietate lui Domnedieu pentru bun'a loru petrecere si îndelungat'a si fericit'a loru vietuire pre acestu pamentu. Aminu.

STEFANE NICHIFOROVICIU,
parochu in Corovia.

Predic'a XL.

La santire de baserica.

Si voi insi-ve, cá nesce petrii víue, ve edificati casa spirituale, se aduceti jertfe spirituali, placute lui Domnedieu prin Isusu Christosu. **I. Petru c. II. v. 5.**

Candu amu încungiuratu gróp'a mica si angusta menita pentru depunerea petrei fundamentale, potému cetí de pre faciele vóstre grigi'a si temerea ce ve apasá pieptulu, cugetandu inainte la greutatile împreunate cu redicarea unei baserici stralucite cá si acést'a. Ma se audiáu oftári si suspine, cari dovedéu încátu-va cà dóra ar' fi cu nepotentia — materialminte — a zidí o casa Domnului dintru ale s'ale. Si adí Iubitiloru! éca observezu chiaru contrariulu; adí tóta faci'a e vesela, totú pieptulu palpita de bucuria, adí micu cu mare, teneru cu betranu, avutu cu seracu alérga la sunetulu clopoteleru, se véda mirés'a Domnului încununata cu benecuventarea Mirelui cerescu! Adí cu supunere si cu frica asceptamu pogorírea Imperatului cerescu, cá prin venirea la noi si intrarea in cas'a acést'a se o santiésca, locuindu in dinsa in veci nenumerati. Adí cu toti deimpreuna strigamu cu Jeremia profetulu: „Benecuventata se fii de Domnulu tu cas'a dreptatiei, oh locu santu!“ Dar' oh Dómné! ce schimbare observezu, aducundu-mi amente de adunarea credentiósa, ce fú de facia candu s'a pusu temeli'a acestei baserici — uitandu-me la cest'a de astadi. Multi dintre acei'a, cari intre dorintie pie, — cucernice, — incungiuráu gróp'a petrei fundamentale, astadi se afla sí ei in grópe — in sénulu paméntului, dormindu somnulu linu alu mortiei. Schimbare vedu sí intre cei remasi in viétia. Din prunculu celu nevinovatu, carele sub decurgerea ceremonieloru la depunerea petrei, se infrumsetiá cu floricele culesse din acestu locu santu, — vedu acum'a unu

june frumosu ; pre june cá barbatu seriosu. Fiic'a, care o-a adusu atunci mama-s'a de mana, adí se afla si ea asemenea mama dulce, si pre barbatulu deatunci plenu de potere, adí 'lu vedu albitu la capu, venindu la loculu acestu santu, cá se se róge cu betranulu Simeonu: „Acumu slobodiesce pre sierbulu teu Dómne in pace, cá a vediutu ochii mei marirea casei Tale. Si totusi intre tóte stramuturile acestea, Ziditoriulu celu poternicu in loculu celoru cadiuti sub greutatea si grigi'a lucrului a redicatu altii, si adí baseric'a stralucesce intru tóta marirea s'a, si va sustá intru multímea veacuriloru, cá la sênulu ei de mama generatiuni nenumerate se-si dobândesca invetiatura crestinésca, potere trupésca, mangaiare si mantuire sufletésca !

„Si voi insi-ve, cá nesce petrii víue ve ziditi casa spirituale, se aduceti jertfe spirituali, placute lui Domnedieu prin Isusu Christosu. — Basericele nu pentru Domnedieu ci pentru noi ómenii se zidescu. Zidimu baserici lui Domnediu, cá noi se ne edificamu si întarimu intr'ensele. Pentru ace'a santieni'a basericei nu póte stá in altu-cev'a decâtu in scopulu maretiu alu ei, --- frumseti'a ei — in slugile sale credentióse, cari lucréza pentru acestu scopu, si fiendu-cá si baseric'a si preotulu suntu pentru poporu, urméza cá santieni'a basericei nu póte fi alta, decâtu santieni'a poporului prin dens'a.

Astadi Iubitiloru ! candu ne-amu adunatu in acestu locu santu, antai'a-óra aducundu-se jertfa necrunta pre altariulu Domnului Savaoth -- incungiuratu de unsii-sei, — astadi dícu, candu amu venitu la acestu locu santu, cá se damu multiamita marelui Ziditoriu pentru ajutoriulu datu — voiescu a ve aratá si indemná de a onorá baseric'a I.) cá si pre cas'a Domnului, si II.) cá si pre scól'a de obsce a poporului si a omenímei. Fiti cu luare amente !

I.

Baseric'a de obsce se numesce cas'a lui Domnedieu. Inse de amu cugetá, cà Domnedieu asia locuesce in bisericele nóstre cá si ómenii in casele loru, ni-amu însielá fórte reu si n'amu fi mai întiepti decâtu pagánii din Tiru, cari in tempu de resbele 'si legáu ddieii cu lantiuri de auru de jertfelnicele loru, ca nu cumv'a se fuga in taber'a contraria. Ma neci însiisi Evreii n'au avutu conceptu chiaru despre Ddieulu celu adevveratu, cugetandu cà si ei 'si pórtá Ddieulu loru cu ei prin desiertu. Éra redicandu baseric'a Jerusalimului cugetáu a fi de facia singuru in ace'a baserica si anume in Sant'a Santeloru, in secríulu legei. Pentru ace'a nu le erá iertatu a avé alta baserica si a jertfi decâtu singuru numai in Jerusalimu, unde in totu anulu odata mergé poporulu evreescu spre închinare Éra, cari nu potéu a merge, eráu indetorati la recitarea rogatiuniloru a-se intorce cu faci'a spre Jerusalimu. Dara au fostu si intre ei atari întiepti, cari strabatendu preste conceptulu acestu gresitu altcumu cugetáu despre Domnedieu, ce se vede de acolo, cà redicandu-si Solomonu baseric'a s'a pompósa cu ocasiunea santírei acelei'a, — „standu inaintea altariului lui Jehov'a, inaintea întregei adunari alui Israelu 'si întense manile sale catra ceriu si díse: Óre cu adevveratu va locuí Domnedieu pre pamentu? Éta ceriulu si ceriurile ceriuriloru nu te incapu; cu câtu mai pucinu cas'a acést'a pre carea o-am ziditu eu!“ (I. Reg. 8, 22—27). Inse prelanga tóte, poporulu tare a crediutu, cà Ddieu locuesce in Sionu, si numai acolo voiesce se fia adoratú. Nesciendu poporulu, cà tóte acelea suntu numai tipulu unui asiediamentu nou, in care avé de a se lasá pre sene Christosu la cin'a cea de taina, de nutrementu nefinitu, asiediendu-se pre sene pe altariiele nóstre pana la capetulu vécuriloru. Inse, Iubítiloru! acést'a credentia pre tempulu acel'a a avutu întielesulu

seu, si la poporul celu alesu alui Domnedieu, cã-ci altcumu intre atãtea popóre pagãne erã cu nepotentia inchinarea Domnediului celui adevveratu.

Dela noi inse departe se fia cugetarea, cã pre Domnedieu l'amu poté cuprende intre patru parieti. Lumea acést'a mare — tóta e cas'a lui Domnedieu, si precumu nu-i nemicu, ce Ddiu n'a ziditu, asia nu-i locu, unde Domnedieu se nu fia de facia. Domnedieu e in totu loculu, deasupr'a nóstra, sub noi, in giurulu nostru si in noi, „pentru-cã intr'ensulu vietiuimu, ne misicamu si suntemu.“ (Fapt. Apost. 17, 28). Si totusi acésta credentia n'a potutu neci la crestini a-si latí radecin'a asia, cãtu se aduca fruptu indestulitoriu. Póte, candu ar' face Domnedieu si acum'a minuni cá si pre tempulu lui Moise si ar' audí versu din rugulu ardiatoriu: „desléga-ti incalciamintele petióreloru tale, cã loculu pre carele stái, este locu santu“ (II, Moise 3, 5); seau precumu a graitu catra Jacobu: „pamentulu pre care dormi ti-lu voiu dá tie si remasítieiloru tale“; — atunci dóra si noi ne-amu tredí din somnulu necredientei, si amu díce cu Jacobu: „cu adevveratu Domnulu este in loculu acest'a, si eu n'amu sciutu“ (I. Moise 28, 14—16). Dara acum'a, negraindu Domnedieu cu ómenii in tonu omenescu, suntemu aplecáti póte sí cei mai drepti a ne îndoi despre esistinti'a lui Domnedieu in totu loculu. Inse de vomu cugetá bene — si adí se intempla destule minuni, si adí graiesce Domnedieu cu cuvete plene de mangaiare catra filii sei! Adí nu graesce nevediuu cá si lui Moise si lui Jacobu in legea vechia, cì adí in modu vediuu si pipaibilu s'a salasiluítu intre si intru noi, adí nu ne dà numai fagaduintie, cì insusi pre sene ni se oferesce de nutrementu sufletescu si trupescu, adí nu traimu in umbr'a legi, cì in darulu gratíei, adí nu ne amenintia unu tonu nevediuu cá si pre Cainu, pentru versarea sangelui nevinovatu, cì in modu

vediatu ne edice sententi'a osënditoria toturoru, cari indresnescu a intrá fora haina de nunta la cin'a cea de taina. Adí nu adoràmú intipuirea intruparei fiitória alui Domnedieu in Sant'a Santéloru, cì adoràmú pre insusi Ziditoriulu si Rescumperatoriulu nostru pogoritu si asediatu pre altariete nóstre din iubirea s'a nemargenita, facia cu noi nevrednicii. Si afora de tóte acestea: „Ceriurile spunu marirea lui Domnedieu, si facerea maniloru lui o vestesce Tarí'a“!

Zidimu baserici, cá adunandu-ne in ele se meditamu, se ne rogamu — nu cà dóra Domnedieu intr'altu locu nu ni-ar' ascultá, — cì fiendu noi fientie slabanóge, nepotentióse, la cari numai in parte ni este data din cunoscienti'a nemargenita alui Domnedieu, — numai in locu si tempu anumitu i potemu aduce jertfele nóstre de multiamita séu de cerere. Domnedieu totu-dé-un'a e intr'o forma departe de noi, — dar' noi nu suntemu in totu loculu intr'o forma aprópe de densulu. Pentru-cà luandu in socotentia multimea necasuriloru lumesci: cugetele, grigile si peccatele nenumerate, cari in totu minutulu intimpina pré omu: ar' fi cu nepotentia a nu vedé lips'a unui atare locu, unde scutiti si retrasi de tóte acestea, cu anima leniscita se se intórca omulu catra Domnedieulu seu, ingrigindu-se de mantuirea sufletului; si atare locu potrivit nu este, neci póte se fia altulu, decâtu baseric'a. Baseric'a e unu Oasu in desiertulu lumei acesteia, unde sufletulu ostenitu si setosu 'si afla apa viua spre alenarea setei; baseric'a e unu Pharu, seau turnu luminos pre marea vietiei, care pre cei ce ratecescu prin intunereculu peccatorulu í-i atrage la sene, stralucindu-le lumin'a vietiei; baseric'a e unu Araratu, redicatu in mediuloculu potopulu toturoru peccatorulu si a fora-de-legiloru, unde corabi'a vietiei aruncata de valurile patimeloru ajunge la limanu, si-'si afla pamentulu mantuirei, punendu-si pre altariulu Domnului jertfele s'ale de multiamita! . . . . Tóte Iubitiloru! câte in baserica se ducu in deplenire, câte ve-

demu si audîmu, tôte acolo tîntescu, cá uitandu cele pamentesci — animele si cugetele nóstre se le jertfimu lui Domnedieu! Ma senguru ace'a cugetare: cá in baserica stamu inaintea faciei lui Domnedieu, — rogatiunile, cântarile, ascultarea cuventului lui Domnedieu, meditarea preste celea audite, candu vedemu ó multe mare a credentiosiloru adunati a stá in cas'a Domnului, micu cu mare, domnu cu sierbu, fericitu cu necasítu, avutu cu seracu forá neci ó deosebire cá nesce frati, ingenunchiandu inaintea Atotupotintelui Parente cerescu, candu tóta anim'a un'a sentiesce, totu sufletulu un'a cugeta si tóta limb'a numai unu cuventu rostesce, prelanga acésta cugetare dicu, e cu nepotentia cá si celu mai stricatu la anima se nu se aprendia de foculu credentiei spre evlavia, si se nu-'si redice sufletulu acolo, de unde s'a pogoritu in trupulu acestu nepotentiosu, — adeca la Domnedieu!

Cugetandu la tôte celea insirate, cu dreptu potemu numí baseric'a locu santu si cas'a lui Domnedieu, si la privirea ori-carei baserice, fia ace'a ori-cátu de sermana, trebuie se dicemu: „Acést'a nu este alt'a decâtu cas'a lui Domnedieu, acést'a e pórt'a ceriului“ (I. Moise 28, 17). Asia dara, precum amu dîsu, basericele nu pentru Domnedieu, cî pentru noi ómenii suntu zidite, cá intrandu crestinii in ele inaintea Ziditoriului, vedindu si audîndu acolo celea in-template se i-se stîrnésca fiesce-carui'a sentiulu de reverintia si pietate catra datatoriulu a tóta bunatatea, se se edifice sufletesce, cá nesce petrii víui, zidindu-si casa spirituala, spre a aduce jertfe spirituale placute lui Domnedieu prin Isusu Christosu!

Si acum'a baseric'a, carea pana acî vi-o-am deschisu si aratatu a ó onorá cá si cas'a lui Domnedieu, se ó vedemu si onoramu cá si scól'a poporului in partea a dóu'a.

II.

Baseric'a e scól'a cea mai vechia a omenimei. Ea e mam'a nascatória a tuturor scóleloru dela inceputulu omenimei pana in dfu'a de adí, ea a luminatu mentea, a deschisu anim'a si a dezvoltatu semtiurile spre intielegerea si primirea cunoscientieloru folositórie. Indata-ce a inceputu omulu a cugetá, s'a uitatu in giurulu seu, a vediutu zidirea -- faptur'a -- minunata, care o-a numitu l u m e ; dara pre Ziditoriulu si Cárnuitoriulu nu l'a vediutu ! Si a venitu la ace'a intrebare : cà ce e lumea ? cum si prin cene s'a facutu ? ce e omulu ? ce e scopulu si chiamarea lui, si in ce relatiune stá vediutulu cu celu nevediutu ? Destulu 'si-a batutu capulu intielectii lumei cu resolvarea acestoru idei -- cugetari -- nu arare-ori pana la sclintirea mentiei ; inse fora ajutoriulu cunoscientiei celei adeverate descoperita prin Domnedieu -- carea se propoveduesce singuru in baserica -- nemenea le-au potutu óre-candu deslegá. La popórale celea mai vechi, precum la Indieni, Egipteni, Evrei si altele, tóta viéti'a loru sociala s'a basatu si intemeiatu pre r e l i g i u n e . Si tóte ce ni-au remasu dela densii si ne póte aratá istori'a, nu e altu-cev'a, decâtu o mitologia -- poveste -- religiósá, despre-ce dovedescu ruinele templeloru celoru renumite, cari asemenea arata, cà de-sceptarea omului s'a inceputu prin scrutarea -- cercarea -- ideieloru religióse. Ér' ace'a scóla, seau mai bene : loculu acel'a, unde au invetiatu si propoveduitu intielectii lumei nu a fostu alta decâtu baseric' a intru unu intielesu mai largu. Baseric'a dar' e scól' a cea mai vechia de obsce a némului omenescu, si in specia a poporului !

Precum totu benele, asia si scólele singuru religiunea cre-stina le-au redicatu intr'adeveru la misiunea loru inalta. Precum se latíá si întaré crestinatatea, in ace'a mesura se redicáu si inmultiáu si scólele. Baseric'a a fostu mam' a, ér' scólele redicate sub scutulu ei au fostu totu atátea fiice. Inse intre

tóte scólele a remasu baseric'a de scól'a cea mai mare si de obsce. Pana-candu usile scóleloru, — unde se propunéu scientiele lumesci, — dupa impregiurari pentru poporu suntu incuiate ; pre atunci usile scólei celei mari si domnedieesci adeca a basericeii suntu totu-dé-un'a tuturoru deschise, cari voiescu a audi invetiatur'a, si a gustá mangaiarea sufletésca. Si apoi ori-ce poporu fia acel'a cátu de cultu, nu póte se constè numai din ómeni scientifici — carturari ! Briciulu e cu multu mai ascutitu decátu cucitulu, si deca tóte cucitele ni-le-am preface in briciuri ni-amu lipsi de instrumentulu — unélt'a — cea mai folositoria si de obsce. Asia si scienti'a, e tare frumósa, si ómenii intru adeveru invetiati suntu medulari demne de tóta stim'a a societatii omenesci, inse totusi n'ar' fi in societatea omenésca, — poporu mai miserabilu decátu acel'a, acarui'a membrii toti pana intr'unulu ar' fi invetiati — carturari ! Scólele tóte in genere suntu institute demne de tóta stim'a, si déca corespundu scopului, revérsa marire si fericire asupr'a natiunei. Dara loculu basericeii, acestei scóle a poporului, instituita de Domnedieu, nu'su in stare tóte scólele lumei a-lu suplení. Sórele capdu e acoperitu de nuorii cei mai negrii si întunecosi, mai mare lumina revérsa asupr'a pamentului decátu tóte luminele de-odata aprense depre faci'a pamentului. Asia si baseric'a, de-sí pucinu e bagata in séma, cu multu mai mare lumina si întiepletiune adeverata vérsa asupr'a tuturoru decátu tóte scientiele a tuturoru scóleloru ! Trebuie se marturisimu dara, cà baseric'a e scól'a adeverata a poporului, si precum e cea mai vechia, mai de obsce, asiá e sí cea mai fericitoria !

In baserica se propune si invétiá ce e mai de lipsa si mai folositoriu pentru viétiá, adeca : cum póte fi omulu bunu, placatu lui Domnedieu si fericitu aici, si dincolo de mormentu. In baserica invetiamu adeverurile cele mai inalte. Aici invetiamu : a cunósce intru adeveru pre Domnedieu, si dupa

marirea s'a inalta a-lu onorá si adorá. Aici invetiamu a ne mirá de càile minunate ale prevedintiei, — si a ne liniscí in credentia despre tóte ce ne petrecu mentea nóstra cea margenita. Aici invetiamu a iubi pre toti ómenii, cá si pre fili unui aceluia-si parente, cá pre frati, ma cá pre noi insíne (Mat. 22, 37—39). Aici ni se vestesce se facemu altor'a, ce amu dorí si nóue se ne faca altii, se benecuventamu pre cei ce ne blastema, a face bene celoru ce ne urescu. (Mat. 5, 44—45). In baserica invetiamu a ne face tóte detorentiele nóstre, a dá lui Domnedieu ce suntu ale lui Domnedieu, si imperatului ce suntu a imperatului, a ne supune la tóta orânduél'a omenésca pentru Domnulu. (I. Petru 2, 13). Càci nu este stapanire numai dela Domnedieu. (Rom. 12, 1). Baseric'a, scól'a cea mare alui Domnedieu ne invétia a ne împacá cu inamiculu nostru celu mai de pre urma: cu mórtea; sciendu cà dupa mórte intramu la o viétia mai îmbucuratória si mai pacinica: „Cà-ci de traimu Domnului traimu, de morimu Domnului morimu“ (Rom. 14, 8). Cu unu cuventu precum tóte adeveturile fericitórie, asiá tóte detorentiele nóstre crestinesci si omenesci, senguru in baserica le potemu invetiá in unu modu mai preceptu! Precum lumea n'a avutu invetiatori asia mari asemenea lui Christosu, si invetiaturele cari pestrecu mentea omenésca, cá si densulu nemenea le-au potutu vestí; asia si baseric'a, carea e scól'a lui cea adevurata, dela metodulu propunatoriu (vestitoru) alu intemeiatoriului ei nu s'a abatutu neccandu! Scólele lunei preste cev'a lucruri neinsemnate conglomeréza (gramadescu) cuvente preste cuvente, cá se scótia cev'a adevuru, pana atunci scól'a lui Christosu adeveturile celea mai inalte le vestesce cu cuvente lesne preceptórie, cá se strabata la anim'a fie-cui, spre a aduce rodu inbelsugatu; asia in cátu

scolandu-se intieptii lumei pagane, si intrandu in basericuti'a cea mai sermana a ori-si-carei comune, si ascultandu adeveturile vestite in ea, — despre cari ei neci cà au visatu in tóta viéti'a loru, — modulu în care se vestescu acele, inaintea unui poporu neinvetiatu si nepreceptu, — uimiti si devinsi de poterea adevurului, — ei însisi ar' marturisi, cà acést'a nu e institutiune omenésca cì domnedieésca! Si acést'a asia trebue se fia, déca voimu cá baseric'a se corespunda scopului seu, adeca nu-numai cù numele, cì intru adeveru se fia scól'a poporului!

Din celea dise pana aci amu vediutu Iubitiloru, cà baseric'a e cas'a lui Domnedieu, in care 'si-a alesu de scaunulu marirei Santulu Altariu, in giurulu caruia poterile celea ceresci împreunate cu noi nevediutu sierbescu! Si amu vediutu cà baseric'a e scól'a poporului, unde-'si capeta invetiatur'a mantuitória. Ne remane inderèptu dara, cá facia cu loculu acestu santu totu-dé-un'a se fimu cu cea mai mare reverintia si pietate. In ce mesura ve temeti de Domnedieu, si se iubesce fiesce-carele pre elu insusi, in ace'a — mesura -- se ve aratati onórea si facia cu ace'a casa care si o-a alesu síesi Domnulu spre edificarea si intarirea sufletelu vóstre. Acestea detorentie le veti implení atunci, déca veti cercetá cas'a acést'a cu tóta serguinti'a, intru marirea si laud'a lui Domnedieu! A jertfi un'a seau dóue óre din siepte díle Acelui'a, dela care avemu tóte, nu-i mare sacrificiu! Afora de ace'a ce dàmú lui Domnedieu, acelea nóue însine ni le dàmú. Cà marímu si laudamu pre Domnedieu, cu ace'a Domnedieu nu va fi mai prémaritu, cì noi cu atátu vomu fi mai buni si mai placuti inaintea lui. Ati ziditu baseric'a acést'a, veti înfrumsetiá-o cu ace'a, déca in tóte Dominecile si serbatorile veti cercetá-o cu totii. O baserica góla facia cu un'a plena de credentiosi, asia se potu intipuí, cá si omulu celu mortu cu celu víu! Ace'a baserica e mai pompósa, carea totu-dé-un'a e plena de fiii credentiosi ai sei.

Dara nu-i destulu numai a cercetá baseric'a, fora ace'a ce aude si invétia omulu in ea trebuie se le duca si faca si in viétia, si acést'a e cea mai mare detorentia a crestinului. Precum intru Isusu Christosu Cuventulu trupu s'a facutu, si Mantuitoriulu lumei numai asiá a potutu vení in lume cá Domnedieu-Omu, asiá si credenti'a adusa de Domnedieu in acésta lume trebuie se se intrupeze in fapte morale, si numai unírea acestor'a: a credentiei lui Christosu, si a fapteloru morale potu face religiunea adeveratu crestinésca. Credenti'a senguru nu e destula spre mantuire, pentru-cà: „ce folosu este de ar' díce ceneva cà are credentia, ér' fapte nu are, au póte credenti'a se-'lu mantuiésca pre omu“? (Jacobu 2, 14). Dara neci faptele senguru nu-su îndestulitorie díce s. Paulu (la Evrei 11, 6) „Afora de credentia nu este cu potentia a placé lui Domnedieu, cà-ci celu-ce se apropia de Domnedieu, trebuie se créda cà este, si cà este resplatoriu celoru ce 'lu cauta.“ Uníti-ve faptele cu credenti'a si asiá cercetáti baseric'a, cá voi insí-ve se ve ziditi sufletesce, cá se fíti casa spirituala, se aduceti jertfe placute lui Domnedieu, seau cu alte cuvente: temeti-ve de Domnedieu, si i dati marire implenindu poruncile lui.

Voru vení in cas'a acést'a cu tempu totu feliulu de credentiosi micu si mare, avutu si seracu, cá se se indruméze la implenirea detorintieloru s'ale; voru vení îngreunáti, osteniti si insetáti, de amaratiunile lumei, cá se-'si stémpere setea la altariulu acest'a, cu beutur'a nesecata a santu sangelui lui Christosu. Atunci pre voi cari státi de facia si toti urmatorii vostri cari se voru aduná in loculu acest'a i va face Domnedieu cá si „pomulu plantatu langa curgerea apelor, carele fructulu seu 'lu dà la tempulu seu, si acáruí'a frundie nu vestediescu, ci totu ce elu

face prosperéza“. (Psalm. I. 3). — — Baseric'a acésta e casa santíta Tíe Domnedieule. Pentru ace'a umple-o de marirea Ta Dómne, precumu o-ai umplutu cea din Jerusalimu. „Fie ochii Tei deschisi diu'a si nóptea preste cas'a acést'a. Si tóta cererea ce va face vre-unu omu seau intregulu Teu poporu Israelu. Atuncea audi-i din ceriu din loculu síederei Tale, si i iérta! Cá se se téma de Tene, se amble in càile Tale in tóte dílele câte voru traí pre pamentu, pre care l'ai datu parentiloru nostri!“ (II. Cron. 6. 20, 29, 39, 31). — Asié s'a rogatu Solomonu cu intregu poporulu lui Israelu, asié se cade se ne rogamu sí noi in diu'a de astadi. „Si acum'a Domnedieulu meu, deschisi fie ochii Tei si urechile Tale fie ascultatórie la rogatiunea din loculu acest'a.“ (40) — díce Solomonu!

Ér' dupa-ce a santítu Solomonu baseric'a Jerusalimului i-s'a aratatu Domnulu in visu si a dísu: „Audit'am rogatiunea ta, si am alesu loculu acest'a dreptu casa de sacrificiu — jertfa. — De voiú închide ceriulu, si nu va fi plóia, si de voiú díce locusteloru se manance pamentulu, si de voiú tramite ciurma preste poporulu meu, si de se voru rogá, si voru cautá faci'a mea, si se voru întórce dela càile loru celea rele, atunci sí eu voiú ascultá din ceriu, si voiú iertá pecatele lóru. Si ochii mei voru fi deschisi, si urechile mele ascultatorie la rogatiunea ce voru face din loculu acest'a. Si acum'a am alesu si am santítu cas'a acést'a, cá numele meu in veci se fía acolo; si ochii mei si anim'a mea voru fi acolo in tóte dílele.“ (II. Cron. 7. 12—16).

Si acum'a Dómne! noi zidirile Tale celea umilite, catra Tene ne întórcemu, Ziditoriule a tóte, cu lacrimi de bucuría ingenunchiandu inaintea T'a, rogandu-Te pentru rogatiunile santului Teu apostolu Petru, pre care 'Ti-ai fondatu baseric'a Ta luptatória, se cauti din ceriu sí preste cas'a acést'a, ce s'a ziditu Tíe dintru ale Tale, si ne îmbucura cá pre Solomonu, cà ni-o vei pastrá in díle nenumerate, si ne vei ascultá cererile

nóstre, cari se voru face intr'ens'a, cà ne vei primí jertfele nóstre precumu ai primitu arderea lui Avelu. Pentru-cà tóta darea cea buna, si totu darulu deseversitu, de susu este pogorându dela Tene Parentele lumineloru, si Tie marire 'Ti înaltiamu Tatalui si Fiiului si Spiritului Santu. Aminu.

Joanu Bochisiu,
preotu rom. in Mic'a.

Predic'a XLI.

La înmormentarea unui june.

„Mórtea este dobanda.“

Ap. Paulu catra Filípeni c. I. v. 21.

Pana candu, o! mórte tirana, nebagandu in séma slabitiunea omenésca, nu vei încetá dela implenirea înfricosiatei tale deregurórie? Pana candu cóbea (cucuvéu'a) trista, solulu teu înfioratoriu, va mai umplé de spaima anim'a pamenténului? Pana candu vei mai totu despartí, fora îndurare, pre sociu de sociulu seu, pre parenti de fili, pre fili de tata, pre frati de sorori si pre amicu de amiculu seu? Pana candu 'si va mai totu plecá omulu fora tanguire grumadiulu seu sub ascutítulu cósei tale neinduratórie? Blastèmurile si strigàrile de desperare ale betraniloru, lipsiti prin tene de radiemulu betranetieloru sale, si a prunciloru, ce lasi se ratecésca fora conducatori pre acestu pamentu, pre care continuu le audí in urm'a ta, le mai poti audí cu nepasare? Riurile de lacrime, ce fora încetare faci se se verse de míi de ani in trecerea ta din unu locu in altulu pre pamentu, inca n'au mai stemperatu setea t'a de a omóri? Oh! ce monstru înfricosiatu esti Tu mórte! Cátu de nesaturata esti Tu, candu o flóre de abíá înbobocita nu afla mai multa crutiare înaintea ta, decâtu ace'a, acarei parfumu (mirosu) s'a înprasciatu si a trecut.

Asia vorbesce, Tr. asc., despre mórte tóta lumea. Súm mai multu decâtu convinsu, cà voi pre cari întemplarea de facia v'a facutu se îmbracati vestimentulu dorerei — a gelei triste, precum si toti câti sunteti adunati la acésta ceremonia sfasiatória de anima, cu dreptu cuventu neasceptata, dar' cu multu mai segura decâtu cà in fiacare demanétia resare sórele, dîcu, súm mai multu decâtu convinsu, cà voi inca cugetati astfelu. Lacrimelmele, ce rîurescu din ochii vostri, tristéti'a ce o vedu zugravita pre faciele vóstre — me intarescu in acést'a convingere.

A cugetá inse, si cu atátu mai vêrtosu a vorbí astfelu in contra mortei, eu nece decâtu nu aflu a fi lucru cu cale. Intru adeveru, e unu ce tristu a te vedé despartítu prin mórte de sociulu vietiei casatoricesci, de tata, de fili, de frati, sorori si amici; e unu lucru dorerosu a vedé o flóre abia inbobocita — unu june in flórea etatei sale, culcatu la pamentu prin suflarea rece a mortei neinduratória! Dar' nu e cauza destula a se porní omulu cu atát'a dorere, cu atát'a gróza asupr'a ei; nu e pricina drépta dîcu, ba din contra mórtea trebue benecuventata, pentru-cà dupa cum dîce sí s. Apostolu Paulu in epístol'a catra Filipeni „Mórtea este dobânda“, despre-ce, pana ve voiu aratá, cà e adeveratu, ve rogu se fiti cu luare amente!

De ce plange betranulu, de ce geme barbatulu, de ce se îngrozesce junele, si de ce se teme copilulu si numai la simpl'a amentire a mortiei? Dóue cause suntu cari, pre micu si mare, pre teneru si betranu, pre seracu si avutu, pre supusu si dormitoriu, pre debilu si puternicu, pre urítu si frumosu, cu unu cuventu, pre toti ómenii de ori-ce vrêsta si conditiune — i facu se se téma de mórte; si anume 1.) pentru-cà ea — mórtea — si-lesce pre omu se parasésca acésta viétia, si 2.) cà omulu parasindu lumea, se teme cà o se tréca éراس in nemiculu din care a

fostu luatú : nemicu nu umple de mai mare frica si gróza anim'a pamenténului decátu temerea de a se preface in nemica. — Inse temerile acestea suntú nefundate si isvorescu din orbí'a mentiei ; isvorescu de acolo, cà omului nu-i place nece câtú de pucinu a cugetá.

I. Cà mórtea silesce pre omu se parasésca acésta vietia, ace'a e un'a benefacere pentru densulu ; pentru-cà

a) Prin mórte omulu nu pierde nemicu ; nemicu nu lasa in urm'a sa, seau déca cugeta cà pierde cev'a, ace'a e numai la vedere. Bá lása, — 'mi veti díce carev'a. . . . . Sciu, lása lumea, ei ! dar' lumea ce e cu toti tesaurii ei?! nemicu altu-cev'a, decátu, dupa cum o numesce óre-cene ¹⁾ „valea plangerei, in carea cá intr'unu esiliu, ne incépemu viéti'a cu plansu, o petrecemu cu amaru si o finimu cu dorere“ ; lása viéti'a, carea asemenea nu e altu-cev'a, decátu „o trista caletoría, acarei inceputu e indo-iél'a, mediuloculu necasulu, ér' finea cumplit'a intristare seau póte chiaru desperárea“ ²⁾, lása díle, deintre cari unele suntú plene de bucuríi si fericiri, cá intristarile celor'alalte cu atát'a se ne fía mai doreróse ; lása díle si

„Or' ce suntú aste díle, ce omulu le doresce?“

dupa cum se intréba unu poetu ³⁾. Nemicu din ace'a ce ati volí se fía, nemicu alt'a decátu :

„Unu sore si altu sore, o ora si-alta ora ;

„Si cea venit' asemeni cu cea, ce s'a dusu,

„Si ce ne-aduce un'a — cu cea alalta piere ;

„Travaliu si repausu, doreri si er' dorere,

„Si noptea preste lume candu diu'a a apusu.“

dupa cum raspunde totu acelu poetu ; si in urma lasa pamen-

¹⁾ Cuventari bas. de Sigismundu Popu t. I. pag. 132—133.

²⁾ „ t. I. pag. 133.

³⁾ Lamartine. „

tulu, pamentulu : o mana de tierina pre acarei suprafacia suntu scrise, cu litere, ce te umplu de fiori si spáima, cuventele langa nesce rúine : „au fostu si nu suntu“, langa o flóre : „suntu si voru încetá“, si langa unu surcelu teneru : „voru fi si voru trece“⁴⁾.

Acestea lasa omulu morindu, adeca astfeliu de lucruri, cari in totu momentulu-i causéza intristare, nefericire, bá chiaru tortura nesuferita.

Stràbateti tómn'a numai campiele, indreptáti-ve pasii spre pàduri si le patrundeti si spuneti-mi ce vedeti? si ce semtiemte descépta in voi priveliscea, ce vi-se infacisiéza? dar' nu, ace'a o sciu, ci spuneti-mi pentru-ce dorerea ve consuma pieptulu? spuneti-mi de ce sufletulu vostru e plenu de intristare? spuneti-mi de ce oftáti, versandu lacrima amare? Au nu dóra pentru-cà vedeti frundi'a, ce preste véra ve umbriá, ingalbeníta ratecesce manata de venturi preste campii, fora adapostu? au nu pentru-cà flórea, inca eri mandra si împupita, astadi lovita de bruma, o vedeti inclinindu-si fruntea spre pamentu? Nece o tagaduire : o frundia galbena, o flóre vestedita, unu surcelu culcatu la pamentu departe de a lui trupina, storcu din ochii vostri lacrima doreróse, lacrima de neodichna si suferintia, din singur'a pricina, cà nu vedeti pre ele scrise altu-cev'a decâtu negrele cuvente : „au fostu si nu suntu, suntu si voru încetá, voru fi si voru trece.“

Acum'a, déca o astufeliu de privelisce, ce e dreptu trista, dar' scurta cá a tórnei, ve casiunéza intristare, câtu de nefericiti ve-ati semti atunci, candu ati avé in fapta inaintea ochiloru priveliscea lumei întregi. Deschidu si cetescu numai istori'a si privelisce, cu dreptu cuventu, marétia, dar' totu-odata chiaru asia de intristatória intimpina ochii miei : Ninive, Babilonulu,

---

⁴⁾ Cuventari bas. de Sig. Popu t. I. pag. 133.

Jerusalimulu, Aten'a, Spart'a, Rom'a si Bizantiulu, cetati imperatesci, domnitórie ale pamentului! Admiru marirea loru de odenióra, glori'a loru trecuta me umple de uimire, dar' astadi óre unde suntu? Muschiulu si ruin'a trista la unele, ér' la altele ruine grandióse, impunatorie, dar' totu numai ruine, le arata loculu loru. Splendórea loru de cându-va disparù, cum dispáre sórele in nuoru de-odata; si nóue nu ne-a remasu nemicu, decâtu numai faim'a gloriei si marirei loru de óre-candu.

Cátu de nefericiti, dícu, ve-ati semti atunci, candu acést'a privelisce a lunei intregi a-ti avé-o in fapta inaintea ochiloru: candu, traindu fótu-dé-un'a in acést'a viétia ati vedé tóte lucrurile din lume: cetati, ziduri, arbori, plante si tóte creaturele mai mici, incepandu dela leu pana la insect'a de o di, — candu le-ati vedé, dícu, pre tóte acestea trecundu unele dupa altele, cá se nu se mai întórca si prefacundu-se in nemic'a din care au fostu luate! Oh! Domnedieule! semtu tortur'a, ce v'ar' impresurá sufletulu vostru la atare vedenia! tortur'a ce o-a semtitu-o si dreptulu Jobu, facundu-lu se strige cu desperare: „pentru-ce nu am moritu indata dupa-ce am esitu din pantecele maicei miele.“ — De unde se vede, câtu de adeverate suntu cuvintele santului Augustinu, care dice: „ce alta e viéti'a lunga decâtu o tortura lunga? cene voiesce a traí multu, voiesce a prelungi díle de necasu cu díle de doreri.“

b) Mórtea este o benefacere nu-numai pentru acea, cà nu pierdemu seau mai bene cà nu lasamu in urm'a nóstra nemicu in lume, nu-numai pentru acea cà scapamu de suferentie si torturi cì si pentru-cà prin ea ni-se implenescu tóte dorintiele nóstre!

Se fia pamentulu netedu, fora déluri si munti, ér' in mediuloculu lui se fia redicatu unu turnu inaltu, din vârfulu caruia privindu omulu, se póta vedé pretotendenea si tóte celea ce se intempla pre elu, acést'a ar' fi unu lucru frumosu si distragatoriu.

Acì ai vedé unu omu sapandu cu curagiu in sinulu pamentului, dincóce altulu cufundandu-se fora frica in adêncurile fora fundu a màriloru, ér' cólea unu altulu inaltiandu-se cu superbia spre nuorii si stelele ceriului; de o lature ai vedé cum unu omu abié resuffandu, alérgea dîu'a si nóptea, trece prin desierturi ardiétórie, prin codrii intunecosi ce le umplu de spaima, prin munti îngrozitori si stanci coltiuróse, ér' de cealalta cum unu altulu cu nepasare 'si încredientiézã avere si viétia unei nài pluitórie, lasandu-se astfelu septemani, bá chiaru si luni intregi in voi'a si poterea valuriloru si fortuneloru infiorátórie; ai vedé cum unulu, nebagandu in séma chiaru asia caldur'a tropica a sórelui, cá si gerulu polaru, crucisiaza pamentulu dela unu coltiu la altulu, dela unu capetu la celu alaltu. Sî pentru ce? pentru ce strabate omulu atatea càli grele si primesídióse? pentru ce suferè atâtea osteneli? pentru ce se inarméza cu atât'a curagiu si temeritate?

Trei poftè neliniscescu pre omu, trei dorintie 'lu consuma dîu'a si noptea. Trei cuvente continuu i striga in urechi, asemenea jidovului ratecitoriu, dîcîndu-i: *mergi*, *mergi* aduna **avutii**, *mergi* casciga-ti **scientia** si *mergi* cauta **frumosulu**, care se-ti îndestulésca ochii prin farmeculu seu.

In urm'a acestor'a, omulu e silitu se liè lumea in capu; fia iérna ori véra, ninga ori plóie, bata vîntulu ori lucésca sórele, — elu alérgea pamentulu, percurge màrile, 'si indrépta privirea spre ceruri, cugetandu cà dóra dóra va dá cu ochii de lucrulu, care se-i stempere setea *avutiei*, se-i sature poft'a *scientiei* si se-i domolésca dorulu *frumosului*, acarui sentiementu e sàditu intr'ensulu. Dar' lucru tristu! Acestea dorintie ale omului in asta lume 'su fora capetu.

Dáti unui omu, nu pamentulu, cì ceriulu cu stelele si pleni de uimire veti vedé cà nu e indestulitu.

Invetie omulu, nu dieci cì sute, bá chiaru si mii de ani, si totusi la urm'a urmeloru ar' fi silitu se strige cu marele intiepleptu

alu vechimei, cu Socrate: „nu sciu ce sciu, ace'a un'a sciu, cà nu sciu nemicu“, pentru-cà „alelui Domnedieu nemeni nu le scie decâtu numai spiritulu lui Domnedieu“ — dupa cum dîce marele apostolu Paulu in epist. I. catra Corint. II. 11.

Faceti se tréca pre deînaintea unui omu totu ce a creatu Domnedieu de mare si frumosu si veti vedé, cà nece candu nu-i veti ajunge cea din urma dorintia a frumosului: nece candu nu-lu veti vedé indestulitu de frumosulu vostru!

Nece candu; pentru-cà elu dorește nemarginitulu, care in acést'a lume marginita nu se gasesce; pentru-cà oftéza dupa frumosulu perfectu, ce locuesce numai in ceriuri.

Si dîci cà omulu neci-odata nu va ajunge in posesiunea nemarginitului, a Ziditoriului atotu-sciutoriului, carora le jertfesce activitatea întregi sale vietii? — me veti întrebá.

Nu, acî pre pamentu, in acést'a lume nece odata; si nimeni nu-lu póte aduce in posederea adevérata a omului, decâtu numai mórtea. Numai mórtea, punandu pre omu la petiórele tronului lui Domnedieu, i-aréta pre nemarginitulu si sciutoriulu a tóte, numai mórtea aretandu-i pre Domnedieu 'lu face se stèe uimitu si plenu de rapîre la petiórele frumosului doritu atátu de multu si fora de satiu.

Lucru greu de crediutu, numai presupunere — va se-mi dîca ceneva.

Nece decâtu. Déca ne încredemu și suntemu încredentiáti cà unu imperatu, unu principe seau chiaru unu omu din poporu 'si va împlení promisiunea, adeca se va tiené de cuventu, trebuie se aiba atát'a crediementu — atunci si in Domnedieu, care e atotupoternicu! trebuie se ne punemu crediementulu despre marirea vietiei vecinice; cà-ci insusi dîce: „Ceriulu si pamentulu voru trece, ér' cuventele mele nu voru trece!“

Nu s'a datu si nece că se va dá între moritori unu parente asiá de nebu nu si tiranu, care atitiandu sete in prunculu seu, — se-i aréte ap'a fora se-i-o si dèe spre stemperare. Apoi Domnedieu, acelu pré-intieleptu Parente a lunei, acelu prea puternicu Ziditoriu si acelu bunu nemarginitu, care a creatu pre omu din nemicu, singuru numai cá se-si faca buñatatea vediuta si semtita, óre a sàditu si a potutu sàdí acestea dorintie in omu fora cá se i-le si implenésca?! nu, Domnedieu n'a potutu face asia cev'a; pentru-cà atunci omulu celu plenu de dorintie si aspiratiuni ar' fi numai unu lucru de risu si de batjocura, lumea i-ar' fi unu iadu chiaru asiá de ingrozitoriu, cá si infernulu lui Luciferu si a consociloru lui, ér' Domnedieu ar' fi o fientia mai crudela, ar' fi cu multu mai fora indurare, decâtu pamenténulu celu supusu patemiloru, ar' fi chiaru asia de nemilosu precátu e de atotupoternicu. Dar' oh! acestea nece nu le potemu díce despre elu fora de peccatu; acestea ce nece decâtu nu se unescu cu numírile de: parente pré-induratu si tata pré-intieleptu, càrui'a totu-dé-un'a voiesce fericirea si indestulirea fiiloru sei!

Éca dar' benefacerile mortiei reversate asupr'a omenimei de mórte, ce e numita de toti monsturu infricosiatu! Cautáti cu ce benefaceri incarca pre omu, candu 'lu silesce se parasésca acésta viétia! Cautáti si ve convingeti de neintemeiat'a gróza si ura, ce o nutrescu ómenii facia cu mórtea.

II. Am dísu că a dóu'a cauza, care face cá omulu se se téma de mórte este fric'a, de a se preface éru in nemic'a, din care s'a facutu. Acésta temere e asia fora de temeiu cá si cea aratata in partea prima. Spre aratarea acestui adevéru, nu voiu se ve aducu díse multe din sant'a scriptura cum suntu: „Se nu ne témemu de celi ce ucidu trupulu, cà sufletulu nu-'lu potu ucide“ (Mat. X. 28); „lumea trece si poff't'a ei, ér' celu ce face voi'a lui Domnedieu, remane in veci“ (I. Joanu II. 17); „déca se va stricá

acestu cortu pamentescu în care locuim, avem zidire dela Domnedieu, casa nefacuta de mana in ceriuri" (II. Corint. V. I.); dîcu, nu voi se ve aducu pré multe de acestea dîse sante inainte, cî ve tragu atentiunea numai la celea de mai-nainte!

V'am aratatu, cã mórtea trebuie se puna capetu dorintieloru omului si nu altumentrea decãtu împlinindu-i-le. Dar' cã se se póta intemplã acést'a, sufletulu — deóra-ce numai elu are acestea dorintie, -- ér' corpulu cã pamentu víu se multiamesce sí cu lucruri, ce se gasescu pre pamentu — dîcu, cã se se póta intemplã acést'a, nu e urmare naturale, cã sufletulu se viéze sí dupa mórte? adeca cã se fía nemoritoriu? — bá da, asia credu; si asiá sí este; cã-ci altumentrea „de unde va fí venindu atât'a mandriã pulverei si atât'a pretensiune nemicului“ — dupa cum esclama Ancilon — déca n'ar' fí sufletulu omului nemoritoriu! Tóte acestea altfelu ar' fí netêlcuivere sí numai spre întunecarea nimbului gloriei si marirei, ce plutesce in giurulu lui Domnedieu si in acelu casu amu fi siliti se marturisimu cã Domnedieu, ce face cu o mana strica cu cea alalta, seau mai bene, cã creandu pre omu astfelu, — l'a creatu fora nece unu scopu. Inse a lucrã fora de scopu sí la ómeni se dîce a nu avé mente, ce'a ce despre Domnedieu, care a ziditu ast'a lume minunata, precum o vedemu, nu sciu cene ar' avé cutezarea se o dîca!

Vedeti dar', Tr. asc., cãtu fora de temeiu si de pripita e fric'a omului de mórte! Mórtea silindu pre omu se parasésca acésta viétia 'lu fericesce; 'lu fericesce scapandu-lu de suferintie si torturi cã-ce „ce alt'a e o viétia lunga decãtu o tortura lunga“ — dupa cum întréba si respunde santulu Augustinu; 'lu fericesce facundu-lu partasiu acelu bucurii, despre cari s. Apostolu Paulu dîce, cã „ochiulu n'a vediutu, urechi'a n'a auditu si la anim'a omului n'a in-

tratu“ (I. Corint. II. 9) si 'lu fericesce cà-ce ea si numai ea — mórtea — i deschide usi'a, prin carea intra in viéti'a de veci, unde, fiendu una-data, fric'a de nemicire nu-'lu mai nelinicesce. Deci nu uríti mórtea, nu o uríti, ci mai bene strigáti cu santulu Augustinu dicundu: „Oh! mórte dorita! tu capetulu toturoru releloru, capetulu ostenintiei, inceputulu odichnei! cene ar' poté insirá tóte benefacerile tale? marturisescu cà de asiu poté — voiosu te-asIU imbraciasiá si asiu trece la tene“ (s. Aug. Vis. inf. VI.) — cà-ce preçum díce sí marele Apostolu alu némuriloru: „mórtea este dobânda“! Aminu.

Alesandru Barbulescu.

F O I S I O R A .

Demnitatea Preotului.

(Urmare din nru 3 si fine).

Sant'a scriptura, pre langa numírile frumóse, cari vediuramu ca le atribue preotiloru, mediulocitoriloru intre omu si Domnedieu, fauritoriloru acelei catene de aur, carea tiene in cea mai strensa legatura ceriulu cu pamentulu — i-i mai numesce: „parenti sufletesci“¹⁾. Si cu totu dreptulu; cà-ci preotii prin predicarea cuventului lui Domnedieu, prin acomodarea dupa trebuintiele toturoru si prin sacramentulu santului botezu nu-numai ca nascu si crescu fili pentru imperat'ia lui Domnedieu si marírea ceriului cí se porta cu cea mai mare grigia si delicatetia facia de acei'a in acaror'a frunte stau. Sant'a scriptura numesce pre preotii legei nóue parenti, cà-ci acésta numire este un'a din celea mai dulci si corespunde mai bene preotului. Tertulianu dice²⁾ ca numirea de parente mai antaiu insémna: iubire, — cà-ci si animalele necuventatórie inca 'si iubescu, ingrigiescu si apera pre nascutii loru si le casciga tóte celea necesarie spre sustienerea vietiei. Cuventulu parente — dupa Tertulianu — mai insémna: domnire, superioritate — va se dica preste fili. Dara domnirea acést'a — dupa cum dice Senec'a³⁾ — nu trebue se fía impreunata cu ingâmfare, ura, dispretiu, neconsiderare si cu atatu mai pucinu crudíme; cà-ci unu astufeliu de parente, care voiesce a-si aretá domnirea cu de acestea nu este parente sufletescu cí este despotulu celu mai mare, si de acestia, dorere, au fostu, suntu si voru fí cu deosebire intre aceli'a cari. . . . . dara este Domnedieu, care vede animele si rarunchii fia-carui

¹⁾ Fapt. Apost. c. 7, v. 2. — I. Corint. c. 4, v. 15. — Galat. c. 4, v. 19, si Filipeni. ²⁾ Tertull. „De oratione initio“. ³⁾ Senec'a „de Clementia“ c. 14.

fiu nascutu din Adamu, si nece nu este unu ce mai neplacutu ómeniloru decatú candu li-se spune adevèrulu. Dreptu-ace'a dómnia preotului, cá a unui parente trebue se fía: blanda, dulce, suava, atragutória si usióra, care se se indure de fili si se le usioreze dorerile, se le scérgea lacrimelè si indulcésca animele, — cu unu cuventu se fía dulce si neinteresata, pentru-ca iubirea intru-adeveru parentiésca nu cauta interesele sale, nu-'si crutia ostenelele, cí cauta intru tóte benele fililoru. Unu parente, care nu le face acestea nu e demnu de numele acel'a. N'amu venitu in lume cá se mi se sierbésca, cí cá se sierbescu eu altoru-a. Celu ce vré se fía mai mare intre voi se fía sierbu toturoru! — dice Christósu.

Fie-care preotu, cá parente, trebue se cugete si se faca cá santulu Jeronimu: „inaintea mea fie-care crestinu este filiu, indreptarea lui este desfatara mea“ ⁴⁾. Parentii celi adevèrati totu-dé-un'a si in totu loculu dicu cu s. Augustínu: „Ecclesiae utilitatibus, cui non tamen praesesse, quam prodesse cupio.“

Sant'a scriptura mai numesce pre preoti: Presbiteri — betrani — seniores — ⁵⁾, de-órece pentru acestu oficiu onorificu, care si angeriloru ar' dá de lucru, se cauta barbati cu maturitate si judecata seriósá, cari voru fí in stare a petrece intre ómeni si a serví loru, cu natura omenésca; dara redicati mai pre susu de celi alalti ómeni. Acéstá betranetia nu sta neci in carunteti'a perului, neci in sbírciturile faciei, neci in numerulu aniloru, cí in un'a portare moderata, intielépta si démna de unu betranu. Pentru-ca multi in betranetia suntu prunci ⁶⁾, — cu numele si la privire suntu betrani éra cu viéti'a plena de pecate suntu prunci. Cà-ci fía betranulu catu de mare de stare seau de numerosu la ani, déca portarea-i este pruncésca, e pruncu ⁷⁾. — Dupa vorbele santei scripture, carea e cuventulu lui Domnedieu. nu vechimea etatiei si multímea aniloru face pre omu betranu, cà-ci inaintea lui Domnedieu suntu prunci si de un'a suta de ani ⁸⁾, cí betranu face pre omu viéti'a nemaculata. De ace'a scríe s. Apostoiu Paulu despre episcopulu Timoteiu, cà de ani a fostu teneru, dara in perfectiune a fostu betranu ⁹⁾. Asemenea despre Paulu episcopulu din Constantinopole scríe Socrate ¹⁰⁾ ca de ani a fostu teneru, dara cu prudínti'a si sapiénti'a a fostu ajunsu celea mai adunci betranetie.

Acestea suntu numíriile, cu cari distinge sant'a scriptura person'a, care pórtá oficiulu preotiescu.

Fericitu este acelu preotu, carele asiá 'si pórtá oficiulu seu, in catu se póta dice cu anima liniscita si frunte redicata, ca s'a facutu demnu de tóte numíriile acestea, — acelu'i a-i-i va dice Domnulu nostru

⁴⁾ Hyeron. ep. 9. ⁵⁾ Fapt. Ap. c. 14, v. 22, — c. 15, v. 2, -- Tit. c. 1, v. 5. — Jacob. c. 5, v. 14. ⁶⁾ Seneca de Constantia. ⁷⁾ Aristotele. ⁸⁾ Isaia c. 65, v. 20. ⁹⁾ I. Tim. c. 4, v. 12. ¹⁰⁾ Socrat. l. 2. Hist. Eccles. c. 4.

Isusu Christosu in ór'a cea din urma a vietiei s'ale: „Bene servu bunu si credentiosu, preste pucine ai fostu pusu preste multe te voiu pune, intra intru bucurí'a Tatalui spre a gustá in veci infiniti fericire ce ochiu nu a vediatu, urechia n'a auditu si la anim'a omului nu a strabatutu!“

BLASIU, in Octomvrie 1876.

Teodoru Petrisioru,
profesoriu.

Bogatulu si Cersítoriulu.

In sal'a pompósa, la mész'a 'ncarcata
Ferice bogatulu cu-ai sei se desfata,
Candu, éta, la usia unu tristu cersítoriu
Apare si canta amaru plangatoriu:

„O! fie-ve mila de-unu bietu, ce suspina
Pe cà neguróse lipsitu de odina,
Lipsitu de-a vietiei zîmbire senina.
O, dáti-mi, o, dáti-mi — càci fómea me 'mbéta;
O, dáti-mi de pane o mica bucata
S'aveti dela Domnulu in stele respłata!“

Asia elu se róga oftandu cu amaru, ^{in Cluj}
Si man'a-si-intende; dar' vai, in zadaru.
In locu se se 'ndure sgârcitulu bogatu:
„Afora din curte-mi!“ rãcnesce 'ngamfatu!
Sermanulu aude, si tristu siovaindu
Din sala pornesce, in sene graindu:

„M'alungi fora mila? Remani dar' cu bine!
Pe multi alungát'am si eu, cá si tine!...
Avut'am odata, avut'am in lume
Si eu, cá si tene, avere si nume...
Dar' ce am acum'a din totu ce-am avutu?
Acésta grea cãrja, cu care m'ajutu!

O! aduti aminte in díle cu sóre,
Cà sórtea-i, cá tempulu, mereu schimbatória, —
Adi inca e bolta senina, curata:
Mâni póte se fia de nuori incarcata;
Adi inca esti veselu, superbu si bogatu:
Mâni poti fi, cá mine, in drumu aruncátu.“

Petru Dulfu.